

TIMBRO

Skrivregler

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SKILJETECKEN

Förkortningspunkter	3
Semikolon	3
Tankstreck	3
Citat	3
Parenteser	4
[SIC]	4

GRAMMATIK

Undvik rubriksättarsjukan	4
De och dem	5
Adjektiv i plural	5

ORD OCH STAVNING

Särskrivning och hopskrivning	5
Årtal	6
Datum	6
Lånade ord/uttryck	6
Bannlysta ord och uttryck	6
Särskilda ord och uttryck	7

STORA OCH SMÅ BOKSTÄVER

Kolon och semikolon	8
Förkortningar	8
Partinamn	8
Länder	8
Sammansättningar	8
Avledningar av personnamn	8
Myndigheter	9

TIMBROS SKRIVREGLER

I första hand rättar vi oss efter Svenska Språknämndens skrivregler. Nedanstående tips gäller språkliga kvistigheter som ofta blir fel och vissa fall där vi förordar en formulering framför en annan.

SAOL, Svenska Akademiens ordlista över svenska språket finns på nätet: <<http://www.Svenskaakademien.Se/svenska-spraket/svenska-akademiens-ordlista-saol/saol-13-pa-natet/sok-i-ordlistan>>

SKILJETECKEN

Förkortningspunkter

Vi undviker förkortningar i löpande text. Skriv helst ut ”etcetera”, ”till och med”, ”till exempel” och så vidare.

När förkortningar ändå används, använder vi inte förkortningspunkter. Däremot behåller vi mellanrummen. Vi skriver alltså: d v s – t o m – o s v – t e x – b l a, utan punkter men med mellanrum. Etc skrivs sammansatt (men utan punkt) eftersom det kommer av ett enskilt ord, inte flera.

Semikolon

Det finns två användningsområden för semikolon i svenskan. Så här säger man i *Svenska skrivregler*:

”Semikolon används när man tycker att punkt är för starkt avskiljande och komma för svagt. Det används mellan [fullständiga] satser – normalt huvudsatser – som har ett nära samband med varandra. Semikolon följs av liten bokstav (...) Vid uppräkningsgrupper kan man använda semikolon för att avskilja grupper från varandra.”

På svenska kan man **ALDRIG** använda semikolon i stället för kolon (d v s före en uppräkningsgrupp eller ett citat, exempelvis).

Om ett kolon följs av en uppräkningsgrupp används liten bokstav, däremot används stor bokstav när kolon följs av ett citat eller motsvarande.

Tankstreck

Ska ha luft på båda sidor – som i detta exempel – annars ser det inte snyggt ut. Tankstreck är långa. De skall inte se ut som bindestreck.

Så kallade pratstreck är också långa. Blanda inte pratstreck och citattecken i samma text.

Citat

Citat omges med dubbla citattecken (”). Till skillnad från i engelskan ska inte det ena citattecknet vara uppochnert. Citat inuti citatet omges med enkla citattecken (').

Hoppar man över ord i ett citat ska detta anges med tre punkter inom parentes: (...)
Om de överhoppade orden föregås av en punkt tas punkten bort.

Längre citat kan med fördel skrivas som separata stycken. I så fall ska de vara indragna (alltså ha bredare sidmarginaler än övrig text) och gärna i ett par punkter mindre storlek, samt inte omges av citattecken.

Använd inte citattecken om ord som kommer efter ”så kallad”, utan välj endera citattecken eller ”så kallad”.

Om citatet är en hel mening eller flera meningar placeras punkten innanför citattecknet. Om citatet är en del av en mening eller ett par ord placeras punkten utanför citattecknet.

Parenteser

Parenteser förhåller sig till punkter på samma sätt som citat. Om parentesen är en hel mening eller flera meningar placeras punkten innanför parentesen. Om parentesen är en del av en mening eller ett par ord placeras punkten utanför parentesen.

(SIC)

Om ett citat innehåller en felstavning, ett grammatiskt fel eller ett uppenbart faktafel och man vill tydliggöra att det är en del av citatet, inte ens egen miss, kan man direkt efter felet – alltså inne i citatet – skriva (SIC). Det kommer av det latinska uttrycket *sic erat scriptum*, ”så skrivet”.

GRAMMATIK

Undvik rubriksättarsjukan

Det blir allt vanligare med konstruktioner där ordet ”att” utelämnas, som om man ville uttrycka sig i rubrikform även i löpande text eller tal (ex: Nya tuvor hotar välta regeringen). Det är fel. Exempelvis heter det ”Vi kommer **att** skjuta upp utgivningen”, inte ”Vi kommer skjuta upp utgivningen”.

Här är reglerna för när ”att” används:

1) Infinitiv utan ”att” begagnas

A) vid de modala hjälpverben (skola, vilja, kunna, böra, låta, få, lär, tör, må, måste, månde) samt bruka, pläga, synas och tyckas.

B) i konstruktionerna objekt med infinitiv och subjekt med infinitiv.
Exempel: ”Vi hörde henne sjunga.” ”Hon hördes sjunga.”

2) Infinitiv begagnas än med, än utan "att"

A) då den är subjekt och ej föregås av det formella subjektet "det".

Exempel: Att giva är saligare än att taga.

B) då den är objekt vid andra verb än bruka och pläga.

Exempel: Barnet började gråta. Han vägrade (att) arbeta.

I övriga fall föregås infinitiven **ALLTID** av "att".

De och dem

"De" är subjektsform, "dem" är objektsform.

"Dom" använder vi inte i skriftspråk utom möjligen i citat. Då bör man ha i åtanke att stavningen, oavsett avsikt, får den citerade att verka dum/obildad.

Prepositioner följs **ALLTID** av "dem". Många anser nu för tiden att det är grammatiskt acceptabelt att skriva exempelvis "Rapporten skrevs av de som var experter på området", eftersom man föreställer sig att "de som" är en fast konstruktion. Det är **FEL**. Ett subjekt **KAN INTE** stå efter en preposition, utan objektsformen **MÅSTE** användas. Den enda situationen då ordet "de" kan stå efter en preposition är när det inte är ett pronomen utan en bestämd artikel: "Rapporten skrevs av de forskare som var experter på området."

Adjektiv i plural

Om substantivet är i singular, **oavsett om det åsyftar en grupp av människor**, ska adjektivet **ALLTID** böjas i singular.

Fel ✗

Sverige har varit naiva

Polisen var sena till brottsplatsen

Familjen var fattiga

Rätt ✓

Sverige har varit naivt

Polisen var sen till brottsplatsen

Familjen var fattig

ORD OCH STAVNING

Särskrivning och hopskrivning

Vi särskriver: i dag, i morgon, i kväll, i går, i morse, i stället (för), till sist, i synnerhet, över huvud taget, framför allt.

Vi särskriver inte: ibland, ihjäl, ihop, ihåg.

I svenskan särskrivs inte sammansatta ord, och bindestreck undviks med fördel om inte det ena ledet är en förkortning eller en siffra: 30-årsdag, eu-domstolen.

Årtal

Exempel: 1990-1991, 1990-talet, 1980-1990-talen, 90-talist.

Datum

Dag/månad år.

Inte år-månad-dag.

Lånade ord/uttryck

Finns ett svenskt ord/uttryck ska det användas. Detta gäller även om det är mindre vedertaget än det ööversatta ordet/uttrycket (gräsrötsfinansiering i stället för crowdfunding, till exempel).

Försvenskade stavningar av låneord är att föredra.

Försvenskade böjningar av låneord är att föredra. Exempelvis bör "centrum" heta "centrum" och inte "centra" i plural eftersom det underlättar den bestämda formen av pluralböjningen.

Vi använder försvenskade stavningar av namn på platser: Kanada, Mexiko, Kalifornien.

Bannlysta ord och uttryck

Samtliga uttryck med en överflödig preposition är förkastliga. Prepositionen är överflödig när den inte förändrar betydelsen av uttrycket. "Förstora upp" betyder exempelvis samma sak som "förstora", och därför ska prepositionen strykas. "Trycka till" betyder däremot inte samma sak som "trycka", utan prepositionen förändrar betydelsen, vilket gör att den vid behov ska kvarstå.

De ord/uttryck som står i vänsterspalten nedan använder vi inte, utan ersätter med dem i högerspalten eller annan lämplig formulering.

Fel ✗

Tänk (som substantiv)

Eftersom att

Mena på

Boende (om bostad)

Spendera tid

Doping

Mobbing

E-mail, mail

Rätt ✓

Tänkesätt, tänkande

Eftersom

Mena, åsyfta, indikera

Bostad

Tillbringa tid

Dopning

Mobbning

E-post, mejl

Särskilda ord och uttryck

Efter hand	Tänk på att "efterhand" betyder något annat än "efter hand" .
Utlämna	Tänk på att "utlämna" kan man brottslingar med utländskt medborgarskap, men "utelämna" betyder "utesluta", "stryka", "underlåta att ta med".
Kolleger	Det heter kolleger med e, inte med o även om det är kvinnor.
Medlem	Det heter medlemskap med ett s i ordet.
Innan	Det heter "före middagen" men "innan vi börjar äta". Före används före ett substantiv/en substantivfras och innan används före en verbkonstruktion.
Slags	Det heter något slags och någon sorts oavsett vad som kommer efteråt.
Kontra	Konsensus och kontra skriver vi med "k".
Teknologi	Orden teknik och teknologi blandas ofta ihop. Normalt är teknik det korrekta ordet. Teknologi betyder "vetenskapen om teknik".
Vart	Var används om befintlighet, vart om riktning. Det heter "var ligger boken" men "vart ska du gå?". Skriv hellre "i varje fall" än "i vart fall". Det senare är talspråkligt.
Mellan	Det heter vi har öppet mellan 1 och 3 <i>eller</i> vi har öppet 1-3. Man kan inte ha både "mellan" och streck.
Allmänna	Det heter "det allmänna bästa" . Det skall inte vara något "s" i slutet på allmänna.
Numera	Det heter inte "numer".
Medan	Det heter inte "medans".
För livet	En människa som är på flykt flyr för livet , inte för sitt liv. Flera människor flyr också för livet, inte för sina liv.
Bukt	Man kan få bukt på en ostyrig unge och komma till rätta med olika missförhållanden. Man kan inte komma till bukt med någon eller något.
Adressera	Betyder att skriva en adress på en försändelse. Det används inte om att i allmänhet tilltala eller rikta sig till.
Endera	Det heter "endera a eller b" . "Ändra" är ett verb.
Sade	"Sa" är talspråkligt. Vi använder "sade".
Vare sig	Vare sig och varken är inte utbytbara uttryck. Det senare har en inbyggd negation, medan det förra behöver skrivas tillsammans med en negation. Exempelvis skriver man "vi har varken ost eller vin hemma", men "vi har inte vare sig vin eller ost hemma".

STORA OCH SMÅ BOKSTÄVER

Kolon och semikolon

Semikolon följs av liten bokstav.

Om ett kolon följs av en uppräkningslista används liten bokstav, däremot används stor bokstav när kolon följs av ett citat eller motsvarande.

Förkortningar

Förkortningar där varje bokstav uttalas separat skrivs med versaler (SAF, LO, TCO, SIF, AMS).

Förkortningar som uttalas som ord skrivs med stor anfangsbokstav och små bokstäver (Ikea, Nato, Sida).

Partinamn

Skrivs med stor bokstav: Moderaterna, Socialdemokraterna, Centerpartiet o s v. Däremot skrivs partitillhörighet med liten bokstav: en socialdemokratisk (liberal, moderat) riksdagsman.

”Moderaterna” med stort M är partiet; ”moderaterna” med litet m hänvisar till en grupp partimedlemmar, exempelvis ”moderaterna i utrikesutskottet”.

Länder

Landsnamn skrivs med stor anfangsbokstav, avledningar (nationalitet, språk etc) med liten: Sverige, svensk, svenska.

Samma gäller regioner (Skåne, skåning, skånska) och städer (Stockholm, stockholmare, stockholmska).

Sammansättningar

Om förledet i en sammansättning är ett egennamn som har kvar sin namnkaraktär skrivs sammansättningen med stor bokstav: Falutrakten, Stockholmsområdet, Mozartoperor. Har egennamnet förlorat sin namnkaraktär skrivs det däremot med liten bokstav: dieselmotor, vichyvatten.

Om efterledet i en sammansättning är ett egennamn och förledet anger geografiskt läge skrivs sammansättningen med stor bokstav: Mellaneuropa, Nordafrika, Västsverige. **Bindestreck undviks.**

Anger förledet något annat än geografiskt läge används både versaler och bindestreck enligt följande modell: Sommar-Visby, Idrotts-Danmark.

Avledningar av personnamn

Ord som bildas av personnamn med avledningsändelse får i regel liten bokstav: lutheran, marxism, darwinistisk. Undantaget är adjektiv som är avledda av personnamn och tydligt syftar på en person

(snarare än en ideologi, lära, religion eller dylikt), som skrivs med stor bokstav: det Lidbomska förslaget, den Fälldinska ministären, en Bohmansk formulering.

Myndigheter

Myndigheter som är unika och har namnkaraktär skrivs med stor begynnelsebokstav:

Finansinspektionen, Kammarkollegiet, Lagrådet, Socialstyrelsen.

Myndigheter som inte är unika (ofta regionala) skrivs med liten begynnelsebokstav: tingsrätten, länsstyrelsen, arbetsförmedlingen.

Funktionsbeteckningar skrivs med liten begynnelsebokstav: flottan, armén, polisen, tullen, posten.

Följande skrivs också med liten begynnelsebokstav: regeringen, departementen, riksdagen och riksdagens utskott.